

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ
Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π
Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

α β γ δ ε ζ η θ
ι κ λ μ ν ξ ο π ρ
ς σ τ υ φ χ ψ ω

Klassieke Talen in de Brugklas (KTB)

Wat is het, hoe werkt
het, en wat heb je
eraan?

Montessori Lyceum
Rotterdam, 2022-2023

“Klassieke talen zijn een soort van: het hele leven in één vak.”

Annemijn, pagina 5

Inhoudelijke informatie over het vak Klassieke Talen in de Brugklas (KTB) en het gymnasium

Gymnasium: wat heb je eraan?

Een goede vraag, die niet zo heel makkelijk te beantwoorden is. Wat je hebt aan het leren van een taal, het leren van wiskunde of scheikunde, van beeldende vorming of van voetballen, dat kun je vaak pas na verloop van tijd goed onder woorden brengen. Zolang je iets nog aan het leren bent, is het lastig om te kunnen zeggen wat je er precies aan gaat hebben als je het echt kunt.

De docenten Klassieke Talen in Nederland hebben met elkaar hun best gedaan om de waarde van een gymnasiale opleiding onder woorden te brengen. Ook onze eigen leerlingen en oud-leerlingen hebben een bijdrage geleverd. Hun mening is extra waardevol, omdat zij hard werken voor Latijn en Grieks en dat heus niet iedere dag even leuk vinden. Maar toch gaan ze er opgewekt mee door. Wat hen motiveert, is voor een aanstaande gymnasiast waarschijnlijk nuttige informatie.

*Niek, oud-leerling, student Rechten in Leiden en Topzeilacademie:
'Bij Latijn heb ik geleerd om op een heel andere manier te bekijken hoe een tekst in elkaar zit. Ik ben daardoor een stuk beter geworden in tekstbegrip en grammatica.
Het vak kostte wel wat extra tijd, en zeker in combinatie met topsport was dat soms best veel, maar dat had ik er zeker voor over. Bovendien staat gymnasium vet goed op je cv! ('cv' is trouwens ook Latijn 😊)'*

Klassieken verbinden moderne samenleving

Klassieke talen en cultuur vormen en verbinden. Dat doen ze met machtige verhalen, met sterke beelden en belangrijke levensvragen.

De klassieken verbinden de wereld van vroeger en vandaag, ze verbinden je eigen wereld met die van de ander. Ze openen je ogen voor wat je deelt met elkaar, in de samenleving van nu. Ze maken je klaar voor je belangrijke rol in de maatschappij van morgen.

De klassieken vormen je op een unieke manier voor het leven dat voor je ligt.

Razo, oud-leerling:

'Zelf snap ik heel goed als je niet meteen voor gymnasium wilt kiezen, omdat je denkt: daar heb je toch niks aan, die dode talen? Bij mij persoonlijk gaat het gymnasium niet eens zozeer over het leren van de talen zelf. Je leert gewoon heel veel over de geschiedenis van de Romeinen en de Grieken, waar onze hele westerse cultuur op gebouwd is. Snap je een beetje waar je eigen gekke gewoonten eigenlijk vandaan komen.'

Hoe belangrijk is taal?

Taal is de sleutel tot begrip: alleen door je nauwkeurig te verdiepen in wat iemand nu werkelijk zegt, kun je de ander echt begrijpen. Als je de taal begrijpt, kun je ook duidelijk maken wat je onder woorden wilt brengen. Als je elkaar begrijpt, kun je je verbinden met elkaar, met elkaar samenleven, leiding geven aan de mensen met wie je samenwerkt.

De klassieken leren je om taal te verstaan en zo ook je eigen taal beter te gebruiken. In de lessen Latijn en Grieks maak je je 'trukendoos' met taal, met woorden en zinswendingen en ritmes en uitdrukkingen, eindeloos veel groter. *Een gymnasiast is nooit meer bang van taal* - integendeel, taal is zijn vertrouwde instrument voor een soepele en meesterlijke communicatie.

Rutger en Bastiaan, Grieks en Latijn in gymnasium 4:

'De verhalen zijn het leukst. Het is gek om erbij na te denken dat die dingen ook echt gebeurd zijn. En dat we ze nu nog steeds zo doen - of soms juist heel anders, en hoe dan en waaróm dan. Ook het puzzelen op een Latijnse tekst is leuk. Als je het verhaal niet snapt, is het wel even frustrerend, maar als je het dan tóch snapt, heb je echt lol. En dan heb je toch iets gedáán die dag.'

Taal en cultuur

Taal en cultuur gaan hand in hand. Je verstaat elkaar door dezelfde taal te spreken. Maar je begrijpt elkaar pas door elkaars cultuur te onderzoeken, te begrijpen en zo elkaars woorden te kunnen plaatsen. De klassieken maken je hierin een meester. Je onderzoekt wat je eigen cultuur is en waar die vandaan komt. Je leert verbanden te zien en zo ontwikkel je jezelf in taal én cultuur.

Anne, heeft vorig jaar eindexamen gymnasium gedaan:

'Ik vind het Gymnasium erg leuk omdat je veel leuke en spannende verhalen leert over de Grieken en Romeinen. En het huiswerk (vooral het vertalen) is meer een leuke puzzel dan een vervelende huiswerkopdracht. Ik vind het ook leuk door de leraren die ik heb en heb gehad. Met hen is het altijd gezellig in de klas en ze weten écht zo veel. Je komt altijd met een nieuw verhaal thuis.'

Artes liberales

Het onderwijs in klassieke talen en cultuur heeft verschillende vakdisciplines als kern. De klassieken richten zich zowel op taal als op literatuur, filosofie, kunst, architectuur en geschiedenis. Hierdoor zijn ze in zichzelf vakoverstijgend. De klassieken zijn het levende bewijs van het ideaal van de *artes liberales* of *liberal arts & sciences*.

Emma, oud-leerling, Msc Dierwetenschappen, projectleider Energietransitie:

"Ik heb zoveel goede herinneringen aan de lessen Klassieke Talen op het Montessori. Waar je ook komt, je komt overal en altijd dingen tegen die te maken hebben met Klassieke Talen en de Griekse en Romeinse cultuur. Voordat ik zou starten met mijn master, nam ik een tussenjaar. In dit tussenjaar leerde ik eerst 4 maanden Frans in Montpellier en vertrok ik daarna 4 maanden naar Madagaskar om daar op een school Engelse les te geven. Ik merkte zelfs dáár dat de Klassieke Talen hielpen met het leren van Frans en Engels, voor mezelf én voor mijn leerlingen. Op de middelbare school vond ik Frans het ergste vak dat er was, maar nu kwam ik er pas achter hoe fijn en bijzonder het is om meerdere talen te kennen en hoeveel vrijheid je dat geeft om de wereld rond te reizen."

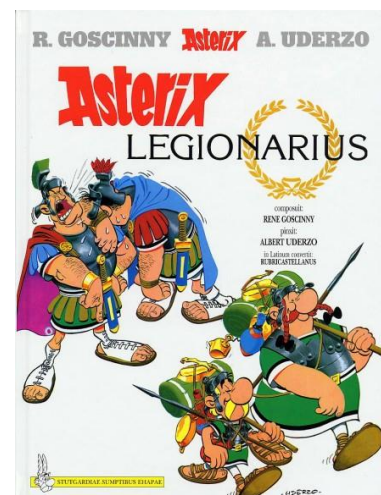
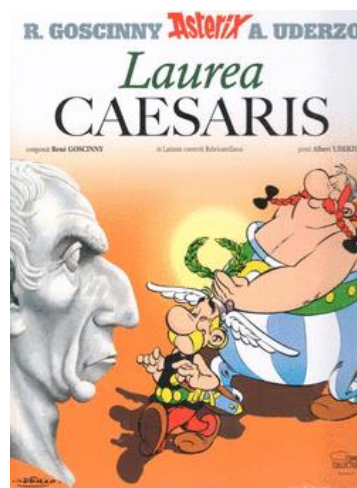
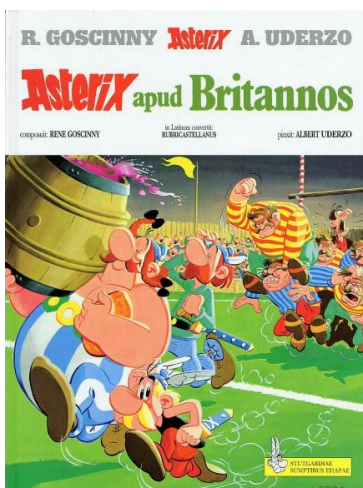
Op de toppen van je kunnen

De klassieken stimuleren je creativiteit. Ze prikkelen je om samen te werken en om je vermogen te ontwikkelen om problemen op te lossen. Ze leren je analyseren en grondig onderzoeken. Je leert scherp te denken en zo ook waarheid van 'nepnieuws' te onderscheiden. Je onderzoekt bronnen en je leert hypothesen op te stellen en te toetsen. In het begin is dat ingewikkeld, maar als je eenmaal goed bezig bent, daagt het je vooral uit. Je ontplooit je op de toppen van je kunnen. Daar sta je niet alleen in. Je doet dat met bevlogen leraren die zelf uit overtuiging kozen voor de klassieken. Hun enthousiasme maakt jou enthousiast - en omgekeerd!

Sterre, Grieks in gymnasium 5:

'De uitdaging van de teksten vertalen maakt klassieke talen voor mij zo leuk. Lekker puzzelen met taal, eerst snap je er niks van, dan probeer je het nog een keer en nog een keer en je merkt tot je eigen verbazing dat je er steeds beter in wordt!

En andere talen leren wordt veel makkelijker, omdat je veel grammatica leert bij Grieks en Latijn die je ook weer in andere talen tegenkomt."

Reis door de tijd

De klassieken nemen je, op reis door de tijd, mee naar nieuwe werelden. Ze openen onvermoede vergezichten. Ze stimuleren je fantasie. De Griekse en Latijnse taal geven je toegang tot de antieke cultuur. Je maakt kennis met ideeën, verhalen en figuren uit de Grieks-Romeinse wereld. De klassieken verbinden je met je eigen verleden: waar komen we vandaan en hoe zijn we geworden wie wij zijn? Wat hebben we behouden, en waarom – en wat hebben we vervangen, en door wát dan, en waarom?

Celia, oud-leerling:

'Bij Latijn en Grieks leer je de grammatica van het Nederlands echt heel goed begrijpen. Toen ik in een gemengde gymnasium-vwo-klas zat, merkte ik dat de gymnasiasten echt veel en veel beter zijn in Nederlandse grammatica dan de vwo'ers! En als je eenmaal de grammatica van één taal goed snapt, dan leer je daarna ook heel snel de grammatica van andere talen, zoals Frans en Duits.

O, en ik doe het trouwens ook omdat ik het echt stoer van mezelf vind dat ik dit kan. Met dat gymnasiumdiploma in mijn zak, ben ik echt hartstikke trots op mezelf dat ik dat heb gedaan.'

Gedeeld verleden, gezamenlijke toekomst

De klassieken geven (jonge) mensen ook toegang tot heden en verleden van de ander. De wereld van de klassieken strekte zich uit van Ganges in India, de Donau en de Rijn, tot aan Schotland en de Sahara. Nederland kent veel verschillende bevolkingsgroepen. Die beseffen soms niet of nauwelijks dat ze veelal met elkaar een gedeelde achtergrond hebben, en op deze basis kunnen bouwen aan een gezamenlijke toekomst. De klassieken openen je ogen hiervoor.

Annemijn, oud-leerling, afgestudeerd in Film- en Literatuurwetenschap, Leiden:

Voor mij was Grieks altijd een leuke afwisseling met de andere vakken op de middelbare school. Het puzzelen met de grammatica, het vertalen en het leren van de cultuur komt in andere middelbare schoolvakken niet op die manier aan de orde als bij Grieks en Latijn. Het vak Klassieke Talen is dus niet alleen nauw verbonden met andere vakken, maar is ook een vak apart. Het is een soort van ‘het hele leven in één vak.’

Inlevingsvermogen

Klassieke talen en cultuur bieden je aansprekende voorbeelden om over grote vragen na te denken. Wat je bekend is, komt bij de klassieken in aanraking met wat je vreemd is. Je leert hierover na te denken en jezelf indringende vragen te stellen. Hierdoor kun je je beter inleven in omstandigheden en gevoelens van anderen. Zo dragen de klassieken bij aan vorming van wie je bent.

Sanne, oud-leerling, actuaris AG, bij een internationale financiële dienstverlener:

‘Bij die moderne managementboeken denk ik vaak: dit heb ik gewoon al gelezen! Alleen dan op het gymnasium, toen we Seneca lasen, of Plato. Dus ruim tweeduizend jaar geleden, in heel andere omstandigheden, liepen de mensen al tegen precies dezelfde dingen aan: nepnieuws, discriminatie, tsunami's, stress, ambities, tegenvallers, emoties. Pak een krant en je denkt: oh, dat lijkt wel die situatie met Hannibal, en van Medea, van Sokrates, van Caesar. Klassieke talen, dat is gewoon veel & veel meer dan een taal: alles zit erin, filosofie, cultuur, geschiedenis, politiek, moord en doodslag, liefde, sterven, recepten, gebouwen... Maakt niet uit wat je na school gaat doen, je draagt een extra laag algemene ontwikkeling met je mee.’

Democratische rechtsstaat

De klassieken geven je toegang tot de bronnen van onze democratische rechtsstaat en van de waarden die aan de basis liggen van onze samenleving. Ze geven richting aan je ontwikkeling tot volwaardig burger. Ook daarmee zitten de klassieken in het hart van onderwijs en beleid.

Kimia, oud-leerling, student Geneeskunde:

*'Bij de gymnasiumopleiding doe je ook veel algemene kennis op en natuurlijk is het leuk om de verhalen te lezen en zo een indruk te krijgen van het leven en de gewoonten van zo lang geleden. Die zijn eigenlijk niet zo veel veranderd als je denkt. Als je niet bang bent voor een beetje uitdaging, zou ik zeker voor het gymnasium kiezen!
Lekker Rotterdams, mouwen opstropen, gewoon beginnen en dóór.'*

Klassieken inspireren

Ontplooiing van jezelf in relatie tot de ander staat aan de basis van welvaart en welzijn. Daarom zijn de klassieke talen en cultuur van onschatbare waarde voor de mensen die Nederland met elkaar (gaan) maken.

Onze gymnasiasten van nu zijn de bestuurders, de politici, de bankiers, de ondernemers, de CEO's, de artsen, de docenten, de opiniemakers en de opvoeders van de toekomst. Voor die veeleisende en belangrijke taken in het leven moeten zij optimaal zijn toegerust. Een zes-minnetjesmentaliteit voldoet niet.

Een allround academische vorming begint op het gymnasium, waar nieuwsgierigheid en een kritische houding worden aangemoedigd, en waar de dialoog tijdens de lessen centraal staat.

Mohamed, oud-leerling, Masterstudent Tandheelkunde in Leiden:

*'Ik heb gemerkt dat in mijn klas, waarin leerlingen zaten mét en zónder klassieke talen, de leerlingen met klassieke talen een grote voorsprong hebben op de andere leerlingen bij veel vakken.
Die voorsprong heeft mij superveel geholpen.'*

Denk na, vorm je mening, verdedig je standpunt - en wees bereid je opvattingen aan te passen als de ander je kan overtuigen. Wees nieuwsgierig, kijk verder dan je neus lang is, wees creatief en leg de belangrijke voorbeelden uit het verleden onder een vergrootglas.

Leer in deze zo belangrijke, vormende periode van je leven **álles** wat er te leren valt - **later zul je zien dat niets overbodig was!** *

**Omnia disce - postea videbis nihil esse superfluum - Hugo van St Victor, ca. 1120*

Jorinde, oud-leerling, dit jaar afgestudeerd aan de Universiteit Wageningen:

'Het vak klassieke talen heeft mij heel erg geholpen bij het begrijpen en leren van zowel Nederlands als de Moderne Vreemde Talen. Denk bijvoorbeeld aan zinsopbouw, stijlfiguren, naamvallen of het herkennen van woorden. Daarnaast heb ik strak leren plannen en heb ik heel secuur leren lezen. Je pakt gratis een hele hoop grammaticaal begrip mee. In mijn studie merk ik dat ik vaktechnische termen die vanuit het Latijn of het Grieks komen beter begrijp en tegelijk zijn die termen ook veel beter te onthouden. Verder komt het goed plannen en analytisch lezen ook van erg pas tijdens de studie. Als laatste heb ik simpelweg baat bij het kennen en kunnen schrijven van het Griekse alfabet bij statistische vakken (wat uiteraard ook geldt voor vakken als natuurkunde en wiskunde).'

Praktische informatie over het vak Klassieke Talen in de Brugklas (KTB) en het gymnasium

Het Montessori Lyceum Rotterdam is een scholengemeenschap met drie afdelingen: havo, vwo en gymnasium. Alleen op het gymnasium worden de vakken "Latijnse en Griekse Taal en Cultuur" (kortweg: Latijn en Grieks) gegeven. Wij hebben als school een bewuste keus gemaakt om niet aan het begin van de brugklas met de cursus KTB te beginnen, maar halverwege. Zo krijgt iedere leerling de kans om eerst te wennen op de middelbare school. Als het lekker gaat op de nieuwe school kan een leerling, in samenspraak met ouders en mentor, ervoor kiezen om het gymnasium te proberen in de tweede helft van het brugklasjaar.

Welke leerlingen komen in aanmerking voor KTB?

Niet alle brugklasleerlingen kunnen deze lessen volgen. Ze staan alleen open voor die leerlingen die geen problemen hebben met de andere schoolvakken en die belangstelling hebben voor de gymnasiumopleiding. Natuurlijk helpen de ouders en de mentor de leerling bij het nadenken over de vraag wat hij wil en kan.

Wanneer beginnen de lessen KTB?

De lessen beginnen na de toetsweek van januari. We zijn dan halverwege het schooljaar. Gedurende de tweede helft van het schooljaar krijgen de leerlingen twee uren KTB per week. Eén uur in de KWT en één uur aan het begin of het eind van de dag. Leerlingen uit twee of soms drie brugklassen zitten in een lesgroep KTB. De overige lessen volgen zij met hun eigen klas.

Wat doen we tijdens de lessen KTB?

Er zijn ongeveer 30 lessen KTB in totaal. Deze lessen worden verdeeld over de vakken Grieks en Latijn, zodat je van beide talen een goede eerste indruk krijgt. Aan bod komen de cultuur, de talen (woordjes en grammatica) en het vertalen. Bij Grieks komt daar het Griekse alfabet bij. Dat moeten de leerlingen leren lezen en schrijven. Als ze dat kunnen, gaan we het resultaat laten zien in het Project Herakles.

Is er ook huiswerk en zijn er ook toetsen voor KTB?

We nemen in die lessen als het ware een voorschotje op de tweede klas, de “echte” gymnasiumklas. In de tweede klas wordt deze stof niet nogmaals behandeld. Dit betekent dat er voor elke les huiswerk is en dat er ook toetsen zijn. KTB is een gewoon, serieus vak, met een rapportcijfer op het eindrapport.

Het PTO (Programma van Toetsing in de Onderbouw) van KTB

In het eindresultaat tellen de vakken Latijn en Grieks allebei mee. De opbouw van de toetsen is een beetje verschillend bij deze vakken.

Schematisch ziet het er *bijvoorbeeld* zo uit, soms in iets andere volgorde :

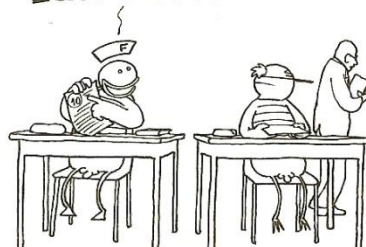
toets	vak	soort toets	gewicht
1	Grieks	proefwerk 1	2
2	Grieks	proefwerk 2	2
3	Grieks	'project Herakles'	1
4	Latijn	schriftelijke overhoring	1
5	Latijn	proefwerk	2

Samen levert dit een overgangscijfer KTB op. Dit cijfer staat op het laatste rapport van het schooljaar. De toetsen zijn zoveel mogelijk een afspiegeling van de inhoud, de manier en de opzet van toetsen in 2 en 3 gymnasium.

FOKKE & SUKKE
HEBBEN EEN NIEUWE ONDERWIJSMETHODE ONTDEKT

ZÓ HEE!!

**DAT "LEREN"
DAT WERKT
ECHT GOED!!!**

www.foksuk.nl

De globale inhoud van de toetsen

1. Grieks Proefwerk 1

Vóór deze toets moeten leerlingen het alfabet kunnen opzeggen (of opzingen): dat levert hun een punt bij het proefwerk op. De toets zelf bestaat uit oefeningen die we tijdens de les gedaan hebben en uit een stukje cultuur: de Griekse goden.

2. Grieks Proefwerk 2

Het tweede proefwerk Grieks gaat voor het grootste deel over wat we hebben geleerd over de Griekse grammatica: woordjes, naamvallen, onderwerp, lijdend voorwerp, naamwoordelijk deel van het gezegde, vertaalvaardigheid. De culturele component bestaat uit verhalen over de Griekse held Herakles.

3. Project Herakles

Project Herakles gaat - de naam zegt het al - over de Griekse held en zijn beroemde daden, maar vraagt ook van de leerlingen kennis van en creativiteit met het Griekse alfabet.

4. Latijn, s.o.

De eerste toets bij Latijn. Dit is een toets waarin de tot dan toe opgedane kennis van het Latijn getoetst wordt: woordjes, grammatica (naamvallen, onderwerp, lijdend voorwerp, naamwoordelijk deel van het gezegde) en een deel cultuur (goden en hun functies).

5. Latijn, Proefwerk

Dit proefwerk is het afsluitende proefwerk. Leerlingen laten zien wat ze tot dat moment geleerd hebben bij Latijn: het geslacht van het zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, congruentie. Vertaalvaardigheid is bij deze toets een belangrijk onderdeel: het kunnen omzetten van een verhaaltje in het Latijn naar het Nederlands. Het deel 'cultuur' omvat deze keer Romeinse mythen en legenden.

Hoe zit het met boeken en schriften?

In de brugklas werken we met kopieën uit de lesboeken die we in 2 gymnasium gebruiken. Dit materiaal krijgen de leerlingen bij de eerste les Grieks en de eerste les Latijn. Een schrift of map is nodig om de oefeningen in te schrijven en om tijdens de les aantekeningen te maken en te bewaren. Er hoeven nog geen boeken te worden aangeschaft.

Als een leerling kiest voor KTB, mag hij of zij er dan na een paar lessen weer mee ophouden?

Wie op het Montessori Lyceum ergens mee begint, maakt het ook af: dat geldt voor alle vakken en dus ook voor het vak KTB. Je krijgt namelijk pas echt een goed beeld van wat het vak inhoudt als je het van begin tot eind volgt.

Als de leerling na afloop van de cursus niet naar klas 2 gymnasium kan of wil, weet hij tenminste wel precies waarom hij die beslissing wil of moet nemen.

Als u of jij meer wilt weten over KTB en het gymnasium op het Montessori Lyceum Rotterdam, waar kunt u of kun jij dan terecht?

Natuurlijk is de mentor voor de meeste vragen het eerste aanspreekpunt. Maar ouders en brugklasleerlingen worden ook hartelijk uitgenodigd om een mailtje te sturen naar een docent klassieke talen bij ons op school: Hennie van Egmond (egm@rml.nl), Farida Batenburg (bng@rml.nl) of Anneke Korevaar (kor@rml.nl).

Als u of jij meer wilt weten over de klassieke talen en het onderwijs in het vak in Nederland, waar kunt u of kun jij dan terecht?

De Vereniging van Classici in Nederland heeft een website:

<http://klassieken.nu/> Op deze website is informatie te vinden over allerlei aspecten van de vakken Grieks en Latijn. Er staan onder andere verhaaltjes op over uiteenlopende vak-gerelateerde onderwerpen als democratie, wijn, onze maanden, graffiti, de Franse president Macron, vakantie, gamification bij de klassieken, Plato, klassieke horror - *etcetera*.

Hoe zijn de eindexamenresultaten bij Grieks en Latijn op het RML?

Daar kunnen we kort óver, en trots óp, zijn: die zijn uitstekend. Al vele jaren scoren onze leerlingen bij beide vakken *ruim boven het landelijk gemiddelde*. Onze gymnasiasten zijn pientere, serieuze, doelgerichte studenten, onze docenten zijn deskundig en ervaren, samen vormen zij een sterk team - en die combinatie levert jaar in, jaar uit prachtige cijfers op. Vaak dient het hoge cijfer voor Grieks of Latijn als compensatie voor een tegenvaller bij een ander vak.

Hieronder wordt in tabelvorm aangegeven:

- welke clusters van vragen er onderscheiden worden (kolom 2);
- welke vragen daarin per cluster zijn opgenomen (kolom 3);
- wat de gemiddelde procentuele score van de landelijke steekproef is (kolom 4);
- wat de gemiddelde procentuele score van uw kandidaten is (kolom 5);

criterium voor clustering	Omschrijving	Vragen	Gemiddelde procentuele score van de landelijke steekproef	Gemiddelde procentuele score van uw groep
Gehele examens	Alle vragen	1-54	56	70
Onderdelen uit het examen	Teksten 1 en 2	1-12	64	84
	Tekst 3 en Afbeelding 2	13-15	44	52
	Tekst 4	16-23	52	62
	Algemeen	24	66	55
	Tekst 5 Vertaling	25-54	55	69
	Pensum vragen	1-24	58	72

Uit de rapportage van het CITO over het vak Grieks na de Centrale Eindexamens 2022.

Gymnasium 5 op de Akropolis in Athene